МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри ПТБ
к.е.н., доцент _____ Лариса БОЛТЯНСЬКА
«25» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічне управління підприємством»

для здобувачів ступеня вищої освіти *«Магістр»*
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

факультет економіки та бізнесу

2020 – 2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічне управління підприємством» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – Мелітополь, ТДАТУ. – 2020. – 21 с.

Розробник: к.е.н., доцент Грицаєнко Галина Іванівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від «25» серпня 2020 року

Завідувач кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

к.е.н., доц. _____ Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету ЕтаБ для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від «23» вересня 2020 року

Голова методичної комісії, к.е.н., доц. _____ Анна КОСТЯКОВА

© Грицаєнко Г.І., ТДАТУ, 2020 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2"><u>денна форма навчання</u>
(денна або заочна)</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів <u>5</u></td><td>Галузь знань
<u>07 «Управління та адміністрування»</u>
(шифр і назва)</td><td colspan="2"><u>Обов’язкова</u>
(нормативна або вибіркова)</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – <u>150 годин</u></td><td rowspan="2">Спеціальність
<u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u>
(шифр та назва)</td><td>Курс</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – <u>2</u></td><td><u>1</u></td><td><u>1</u></td></tr>
<tr><td rowspan="7">Тижневе навантаження:
- аудиторних занять <u>5 год</u>.
- самостійна робота студента <u>8,7 год.</u></td><td rowspan="7">Ступінь вищої освіти
<u>Магістр</u></td><td>Вид занять</td><td>Кількість годин</td></tr>
<tr><td>Лекції</td><td><u>22 год.</u></td></tr>
<tr><td>Лабораторні заняття</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Практичні заняття</td><td><u>32 год.</u></td></tr>
<tr><td>Семінарські заняття</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td><td><u>96 год.</u></td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
<u>екзамен</u>
(екзамен або диференційований залік)</td></tr>
</table>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування системи знань щодо економічного управління підприємством в умовах ринкових відносин.

Предмет курсу – виявлення законів, закономірностей та визначення принципів і факторів економічного управління підприємством.

Завдання курсу – вивчення закономірностей і механізму економічного управління підприємством; набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці.

Об'єктом вивчення виступають процеси економічного управління підприємством.

Міждисциплінарні зв'язки. Тісний зв'язок з економічною теорією, яка вивчає і формулює економічні закони і категорії, що слугують методологічним підґрунтям для розвитку понятійного апарату науки про проектний аналіз. Використовує результати наукових досліджень і збагачує власними категоріями інвестування, економіку підприємства, статистику, фінанси, фінанси підприємства, гроші та кредит, фінансовий менеджмент, економічний аналіз.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- різницю між такими ключовими категоріями: «фінансовий аналіз», «фінансовий моніторинг», «фінансова діагностика»;

- інформаційні потоки, що цікавлять основних користувачів фінансової інформації підприємства;

- принципи побудови системи фінансової діагностики чи моніторингу; переваги, недоліки та можливості застосування традиційних і новітніх методів і моделей фінансової діагностики, а також **умітиме**:

- визначати фінансову стійкість підприємства на основі попереднього агрегування статей балансу;

- проводити вертикальний і горизонтальний аналіз активів і пасивів балансу підприємства;

- здійснювати розрахунки фінансових показників (коефіцієнтів) підприємства за групами ліквідності, платоспроможності, оборотності, рентабельності тощо;

- аналізувати фактично досягнуті показники й обґрунтовувати управлінські рішення щодо їх поліпшення.

- отримає навички аналізу фінансової діагностики підприємства**.**

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СИСТЕМНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тема 1. **Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством» [1; 13; 44, с.11-24], [23, 24, 25, 26]**

Ускладнення управління підприємством у сучасному бізнесі й необхідність реформування його економічної складової. Сутність економічного управління підприємством та його завдання. Предмет і завдання курсу.

Тема 2. **Технологія розв’язання завдань економічного управління підприємством [1; 44, с 25-42]**

Економічне управління підприємством як процес прийняття управлінських рішень. Методи розв'язання завдань економічного управління підприємством. Формування системи ключових показників економічного управління підприємством.

Тема 3. **Системи економічного управління підприємством [3; 4; 44, с. 43-62]**

Системний підхід до управління. Процесний підхід до управління. Система економічного управління «витрати – обсяг – прибуток» (CVP – підхід). Система контролінгу. Збалансована система показників.

Тема 4. **Економічний порядок на підприємстві та інструменти його наведення [11- 13; 15-17; 44, с. 63-80], [27, 28]**

Інструменти економічного управління на рівні національного господарства. Мікроекономічні інструменти управління. Регламентація діяльності економічних служб на підприємстві. Ділова етика та етика економічного управління підприємством. Соціальний капітал.

Тема 5. **Система бюджетного управління підприємством [44, с. 81-102]**

Сутність бюджетування. Типологія бюджетів підприємства. Функції і завдання бюджетування. Система бюджетування на підприємстві.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
БЮДЖЕТНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тема 6. **Організація бюджетного управління підприємства [2; 5; 6; 8; 44, с. 103-119]**

Сутність фінансової структури підприємства. Формування фінансової структури підприємства. Регламентна документація на підприємстві.

Тема 7. **Технологія формування операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат [1; 14; 18; 19; 44, с. 120-151]**

Поняття та види операційних бюджетів. Управління доходами підприємства. Відображення в операційних бюджетах процесу формування витрат виробництва. Трансакційні витрати. Планування прибутку від операційної діяльності. Аналіз та оцінювання виконання операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат.

Тема 8. **Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу [1; 9; 10; 18; 19; 44, с. 152-182; 22]**

Бюджет руху грошових коштів: сутнісна характеристика, призначення, структура та особливості розроблення. Прогнозний баланс: сутнісна характеристика, структура та особливості розроблення. Взаємоузгодження основних операційних бюджетів з бюджетом руху грошових коштів і прогнозним балансом.

Тема 9. **Фінансова діагностика підприємства [7; 44, с. 199-236]**

Сутність, завдання та принципи фінансової діагностики підприємства. Інформаційна база здійснення фінансової діагностики. Традиційні методи фінансової діагностики. Новітні методи фінансової діагностики.

Тема 10. **Управління робочим капіталом [7; 44, с. 236-252]**

Принципи управління робочим капіталом компанії. Управління операційним і фінансовим циклом підприємства. Управління запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Фінансування оборотних активів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб	пр	СРС	
Змістовий модуль 1. *СИСТЕМНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ*							
1	Лекція 1	Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством»	2				
	Практичне заняття 1	Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством»			2		3
	Самостійна робота 1	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				6	2
2	Лекція 2	Технологія розв’язання завдань економічного управління підприємством	2				
	Практичне заняття 2	Технологія розв’язання завдань економічного управління підприємством			4		3
	Самостійна робота 2	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				6	2
3	Лекція 3	Системи економічного управління підприємством	2				
	Практичне заняття 3	Системи економічного управління підприємством			2		3
	Самостійна робота 3	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				6	2
4	Лекція 4	Економічний порядок на підприємстві та інструменти його наведення	2				
	Практичне заняття 4	Економічний порядок на підприємстві та інструменти його наведення			4		3
	Самостійна робота 4	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				6	2
5, 6	Лекція 5	Система бюджетного управління підприємством	4				
	Практичне заняття 5	Система бюджетного управління підприємством			6		3
	Самостійна робота 5	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-				14	2

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб	пр	СРС	
		інформаційному порталі					
7, 8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК І				10	
	ПМК І	Підсумковий контроль за змістовий модуль І					10
Всього за змістовий модуль 1 (78 годин)			**12**	**-**	**18**	**48**	**35**
Змістовий модуль 2. *БЮДЖЕТНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ*							
9	Лекція 6	Організація бюджетного управління підприємства	2				
	Практичне заняття 6	Організація бюджетного управління підприємства			2		3
	Самостійна робота 6	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
10	Лекція 7	Технологія формування операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат	2				
	Практичне заняття 7	Технологія формування операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат			4		3
	Самостійна робота 7	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
11	Лекція 8	Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу	2				
	Практичне заняття 8	Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу			2		3
	Самостійна робота 8	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				8	2
12	Лекція 9	Фінансова діагностика підприємства	2				
	Практичне заняття 9	Фінансова діагностика підприємства			4		3
	Самостійна робота 9	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				8	2
13	Лекція 10	Управління робочим капіталом	2				

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб	пр	СРС	
	Практичне заняття 10	Управління робочим капіталом			2		3
	Самостійна робота 10	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі				8	2
14, 15	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2				10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
***Всього за змістовний модуль 2* (72 годин)**			**10**	**-**	**14**	**48**	**35**
Екзамен			**х**	**х**	**х**	**х**	**30**
Разом (150 годин)			**22**	**-**	**32**	**96**	**100**

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Чим зумовлені зміни концептуальних уявлень про управління підприємством як машиною та як живим організмом?
2. Які цілі підприємства сформулювались у процесі еволюції уявлень про його природу?
3. Підприємство як організація: що нове з'явилось у цій концепції?
4. Чим зумовлена та як виявила себе системна інституційна проблема вітчизняних підприємств?
5. Якими є основні сфери функціонування бізнесу в Україні та різновиди підприємств?
6. Що включає в себе економічне управління підприємством як предметна галузь знань?
7. Які є ключові параметри діяльності підприємства, за допомогою яких здійснюється економічне управління?
8. Які основні завдання економічного управління сучасним підприємством?
9. Що є предметом навчальної дисципліни «Економічне управління підприємством»?
10. Яких компетенцій набуватиме майбутній фахівець, вивчаючи цю дисципліну?
11. У чому полягає особливість використання системного аналізу в економічному управлінні підприємством?
12. Який основний зміст процесу розробки управлінських рішень згідно з теорією прийняття рішень?
13. Наскільки стандартизованим є поетапне структурування процесу Прийняття рішень?
14. Чи завжди проблема в діяльності підприємства є виявляється через певні ознаки?
15. Якими способами передбачають розвиток проблемної ситуації?
16. Яким чином задаються цілі та рівні їх досягнення?
17. Що вважають ключовим етапом прийняття рішення?
18. Дайте визначення технології прийняття управлінських рішень?
19. Якими методами обґрунтовують управлінські рішення?
20. Чому виникає проблема синектичної сумісності методів та як її розв'язують?
21. Чим істотно відрізняється BPM-система від своїх попередників?
22. Яким чином відбувається цільова налаштованість господарських процесів?
23. Чому не слід обмежуватися фінансовими показниками під час формування системи ключових показників в управлінні за цілями?
24. Сформулюйте основні правила ефективної розробки набору ключових показників економічного управління підприємством?
25. Як виникає механізм економічного управління з погляду системного підходу до підприємства?

26. Який механізм взаємодії витрат, рівня операційної активності та прибутку підприємства у системі CVP-аналізу?
27. Які головні управлінські завдання та інструменти системи контролінгу?
28. Які основні управлінські завдання та інструменти збалансованої системи показників?
29. Що розуміють під терміном «порядок» для соціально-економічної системи?
30. Назвіть основні інструменти, якими держава регулює економічні процеси на макро- і мікрорівні економіки.
31. Якими є універсальні типові документальні форми, котрі є інструментами макрорівня, але визначають рамкові умови господарювання підприємств?
32. За допомогою яких внутрішніх інструментів наводять економічний лад на підприємстві?
33. З якою метою розробляють на підприємстві регламент економічного управління?
34. Які підрозділи традиційно включають до складу економічних служб підприємства?
35. Що повинно міститись у Положенні про службу на підприємстві?
36. З яких розділів має складатися посадова інструкція фахівця?
37. Що таке «ділова етика»?
38. Які основні моральні обов'язки підприємства?
39. У чому полягає сутність бюджетування та які переваги воно дає підприємству?
40. Наведіть кілька причин, за яких керівнику підприємства необхідно впроваджувати бюджетування.
41. Чи можна бюджетування розглядати як управлінську технологію та водночас як процес? Що їх поєднує й розділяє?
42. Які види бюджетів залежно від різних класифікаційних ознак ви знаєте?
43. Які бюджети входять до складу операційного бюджету? Фінансового? Майстер-бюджету?
44. Розподіл на які види витрат найчастіше використовується в бюджетуванні? Наведіть приклади таких витрат.
45. У чому різниця між бюджетним процесом і бюджетним циклом?
46. Охарактеризуйте сутність і завдання системи бюджетування, її складових.
47. Що є об'єктами бюджетування за використання методу АВВ?
48. Якими є основні передумови створення ефективної системи бюджетування на підприємстві?

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. У чому полягає одна з відмінностей бюджетування як управлінської технології?

2. Яке є основне завдання побудови фінансової структури підприємства?
3. Які є групи об’єктів бюджетування на підприємстві?
4. Які основні переваги проектування фінансової структур на основі бізнес-процесів?
5. Назвіть переваги проектування фінансової структури на основі організаційної структури.
6. Які головні етапи розгляду бюджетних даних усередині кожного підрозділу підприємства?
7. Які основні документи включає в себе бюджетний довідник?
8. Назвіть головні вимоги до організаційно-часового регламенту бюджетування.
9. У чому полягає основне завдання бюджетного регламенту?
10. Які етапи включає в себе регламентація процесу бюджетування?
11. Якою є послідовність розробки операційних бюджетів?
12. У чому полягає роль операційних бюджетів у відображенні поточної діяльності підприємства?
13. Які класифікації витрат ви знаєте? Які витрати називають прямими й чим вони відрізняються від непрямих?
14. Чи правильним є твердження, що постійні Витрати завжди залишаються незмінними в разі зміни обсягу продажів компанії?
15. Що таке точка беззбитковості? Покажіть аналітичне й графічне відображення точки беззбитковості, зони прибутку та збитку підприємства.
16. У чому сутність розрахунку собівартості Продукції за методом прямих витрат (діректкостінг)?
17. Як розраховується повна собівартість продукції?
18. Назвіть основні статті витрат бюджету продажів. Як його обраховують? Які допоміжні бюджети можуть складатись при цьому?
19. Як розраховується бюджет виробництва підприємства?
20. Які бюджети прямих витрат ви знаєте? Визначте структуру цих бюджетів та особливості їх розробки.
21. Яка інформація необхідна для розробки бюджету прямих витрат на оплату праці?
22. Перелічіть склад статей витрат бюджету загальновиробничих (непрямих) витрат. Яким чином витрати в ньому розподіляють за видами продукції?
23. Як формується бюджет комерційних витрат? Чи передбачається в ньому розподіл витрат на умовно-постійні та умовно-зміні? Назвіть ці витрати. Коли доцільно його розробляти?
24. Які статті витрат формують бюджет адміністративних витрат? Хто розробляє цей бюджет?
25. Визначте послідовність розробки Бюджету доходів і витрат підприємства.
26. Що таке маржинальний доход підприємства? Як його розраховують і яке значення має цей показник для прийняття управлінських рішень?

27. Назвіть основні цільові показники діяльності підприємства, які ми можемо обчислити за допомогою бюджету доходів і витрат.
28. За якими показниками здійснюють аналіз чутливості прибутку на основі бюджету доходів і витрат?
29. Коли є необхідність розрахунку гнучкого бюджету? Які фактори впливають на розробку гнучкого бюджету?
30. У чому полягає сутність управління бюджетом за відхиленнями?
31. У чому сутність і призначення бюджету руху грошових коштів?
32. Який взаємозв'язок між бюджетом доходів і витрат і бюджетом руху грошових коштів?
33. Охарактеризуйте надходження й витрачання грошових коштів від основної, фінансової та інвестиційної діяльності.
34. Які підходи використовуються під час розробки бюджету руху грошових коштів?
35. Яка методика складання платіжного календаря (графіка) надходження грошових коштів від дебіторів?
36. Наведіть методику складання графіка погашення кредиторської заборгованості за отримані матеріали, сировину та надані послуги.
37. Поясність технологію складання бюджету руху грошових коштів.
38. Як узгодити основні операційні бюджети з бюджетом руху грошових коштів?
39. Який взаємозв'язок між такими показниками: активи, власний капітал та зобов'язання? Наведіть балансове рівняння.
40. Яка відмінність у формуванні балансу за вітчизняними та міжнародними стандартами?
41. Як здійснюється класифікація активів підприємства згідно з П(С)БО 2 «Баланс»?
42. Назвіть джерела утворення господарських засобів підприємства (пасивів) згідно з П(С)БО 2 «Баланс».
43. Поясність, як узгоджуються основні операційні та фінансові бюджети з прогнозним балансом підприємства.
44. Які можливості надає автоматизація системи бюджетування на підприємстві?
45. Охарактеризуйте проблеми впровадження автоматизованої системи бюджетування на вітчизняних підприємствах.
46. Охарактеризуйте основні варіанти організації збирання та обробки первинної інформації про фактичні результати господарської діяльності на підприємстві для цілей бюджетування.
47. Охарактеризуйте автоматизацію бюджетування як елемент системи бюджетування.
48. Визначте основні вимоги до програмного забезпечення для автоматизації процесу бюджетування на підприємстві.
49. Назвіть основні типи програмного забезпечення для автоматизації бюджетування на підприємстві.

50. Дайте коротку характеристику функціонального призначення комп'ютерних програм для автоматизації системи бюджетування на підприємстві.
51. Визначте особливості впровадження на різних типах підприємств різних за функціональними можливостями комп'ютерних програм.
52. Дайте коротку характеристику бюджетування в АСУП «Галактика».
53. З'ясуйте сутність, роль і завдання фінансової діагностики підприємства.
54. Поясніть, яка відмінність між такими методиками: фінансова діагностика, моніторинг і традиційний фінансовий аналіз.
55. Яку внутрішню і зовнішню інформацію використовують для фінансової діагностики?
56. Поясніть, які інформаційні потоки цікавлять основних користувачів фінансової інформації.
57. У чому сутність методики агрегування статей балансу підприємства?
58. Які переваги й вади має трикомпонентний показник фінансової стійкості підприємства?
59. Наведіть формулу для розрахунку дев5ятикомпонентного показника оцінювання фінансової стійкості підприємства за методикою О. С. Коцюби.
60. Поясність методику вертикального та горизонтального аналізу статей балансу та інших форм фінансової звітності.
61. Яка послідовність аналізу складу, структури та динаміки майна підприємства?
62. Охарактеризуйте послідовність аналізу складу, структури та динаміки джерел формування майна підприємства, який проводиться за даними пасиву балансу.
63. У чому сутність, переваги та вади коефіцієнтного аналізу фінансового стану підприємства?
64. У якому разі для агрегування застосовуються OWA-оператор Ягера?
65. Дайте інтерпретацію методик визначення вагових значень показників за Фішберном та Т. Сааті.
66. Поясніть, як удосконалити методику оцінювання вагових значень за Фішберном.
67. Наведіть формулу для лінгвістичного розпізнання нормативних значень нечітких множин за 3-рівневою чи 5-рівневою шкалами оцінювання.
68. Які напрями подальшого розвитку новітніх методики фінансової діагностики?

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрєєва Л.О. Аналітична оцінка діяльності м'ясопереробних підприємств регіону / Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак // Інноваційна економіка – 2016. – №1-2 (61). – С. 141-146;
2. Андрєєва Л.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.;
3. Андрєєва Л.О. Ідентифікація стратегічної поведінки сільськогосподарських підприємств / Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – № 4 (24). – С. 13-19;
4. Андрєєва Л.О. Методичні аспекти стратегічного розвитку підприємств / Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак // Бізнес Інформ – 2016. – № 6.– С. 227-231;
5. Андрєєва Л.О. Моделювання роботи економічного механізму маркетингу / Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – № 2 (18), том 5. – С. 7-14;
6. Андрєєва Л.О. Системний аналіз організації / Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – № 2 (18), том 5. – С. 7-14;
7. Андрєєва Л.О. Стратегічне планування – фундамент довгострокового бізнесового благополуччя / Л.О. Андрєєва // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2011. – № 4– С. 32-41;
8. Андрєєва Л.О. Удосконалення методичного забезпечення стратегічного планування діяльності підприємства / Л.О. Андрєєва, Л.О. Болтянська, М.І. Грицаєнко та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 5-57;
9. Бромирський Б.О., Грицаєнко М.І. Моніторинг фінансового стану підприємства в системі його економічного управління. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців:* матеріали II науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 28-32
10. Бурган І.К., Грицаєнко Г.І. Місце аналізу господарської діяльності в економічному управлінні підприємством. Прагматизм у підготовці

майбутніх підприємців: матеріали II науково-практичної конференції. – ТДАТУ, Мелітополь. – 2020. – С. 41-47
11. Грицаєнко Г.І. Інвестиції в технічне забезпечення аграрного виробництва [Електронний ресурс] / Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – вип. 12. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/12-2016/14.pdf;
12. Грицаєнко Г.І. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. / Г.І. Грицаєнко – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 224 с.;
13. Грицаєнко Г.І. Соціальні інвестиції в соціальний капітал / Г.І. Грицаєнко, М.І. Грицаєнко // Бізнес Інформ. – 2018. – № 1. – С. 188-194;
14. Грицаєнко Г.І. Соціальні інвестиції: сутність, стан та особливості здійснення на селі / Г.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2018. – № 1. – С. 126-132;
15. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Інвестиції в інноваційний розвиток підприємства технічного сервісу. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Львів,18-20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. С. 490-493
16. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Інвестиції в оптову торгівлю сільськогосподарською технікою та устаткуванням. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 273-276.
17. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Розвиток аграрного технічного сервісу та ринку сільськогосподарської техніки України. Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 лютого 2020 р.): у 2 ч. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. Ч.1. С. 105-108
18. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Роль аналізу інвестиційного розвитку підприємств технічного сервісу в системі його управління. Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем : Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. м. Харків, 12 березня 2020 р. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. С. 208-210.
19. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Функціонально-вартісний аналіз у розробці проекту для агротехсервісного підприємства. Сучасні технології менеджменту, інформаційне, фінансове та облікове забезпечення розвитку економіки в умовах євроінтеграції : Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Черкаси, 16-17 квітня 2020 року, Черкаси : Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2020 – С. 27-29

20. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Функціонально-вартісний аналіз як метод оцінки інвестиційного проекту. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 14-15 травня 2020 р. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2020. – С. 170-172.
21. Грицаєнко І.М., Грицаєнко Г.І. Оптова торгівля як складова аграрного технічного сервісу. Технічне забезпечення інноваційних технологій в агропромисловому комплексі: матеріали І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (Мелітополь, 01-24 квітня 2020 р.) / ТДАТУ: ред. кол. В. М. Кюрчев, В. Т. Надикто, О. Г. Скляр [та ін.]. – Мелітополь: ТДАТУ, 2020. – С. 390-395.
22. Грицаєнко М. Трансакційні витрати національної економіки: сутність, класифікація та оцінка [Електронний ресурс] / Микола Грицаєнко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 2 (17). — С. 41-55. — Режим доступу до журн.: http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17hmikto.pdf;
23. Грицаєнко М.І. Довіра як передумова розвитку підприємницької діяльності / М.І. Грицаєнко // Бізнес Інформ. – 2016. – №12. – 143-148;
24. Грицаєнко М.І. Кадрове забезпечення аграрної науки України / М.І. Грицаєнко // Економіка розвитку. – 2014. – № 4 – С. 19–25;
25. Грицаєнко М.І. Кластеризація соціально-економічного простору регіону. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Львів,18-20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. С. 41-44. (0,2 ум.авт.арк.)
26. Грицаєнко М.І. Кластеризація як чинник розвитку національної економіки / М.І. Грицаєнко // Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей ІІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 19 листопада 2019 р. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. – С. 190-192.
27. Грицаєнко М.І. Місце соціального капіталу в розвитку саморегулювання підприємницької діяльності. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 130-132
28. Грицаєнко М.І. Саморегулювання підприємницької діяльності / М.І. Грицаєнко // Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 01 листопада 2019 р. – Полтава: РВВ ПДАА, 2019. – С. 237-238.
29. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал в системі охорони праці підприємства / М.І. Грицаєнко // Сучасні питання економіки та фінансів: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 30 жовтня 2019 р. – К.: КНЕУ, 2019 (електронне видання). – С. 88-90.

30. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал і саморегулювання в аграрному підприємництві. Політичні трансформації сучасного суспільства : Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Полтава, 15 квітня 2020 р., Полтава: ПДАА, 2020. С. 122-125
31. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал регіону. Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 лютого 2020 р.): у 2 ч. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. Ч.2. С. 125-128.
32. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у механізмі саморегулювання підприємницької діяльності в сільському господарстві. Економіка АПК: міжнародний науково-виробничий журнал, 2019. № 8. С. 70-78.
33. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у становленні підприємницької мережі аграрної сфери України / М.І. Грицаєнко // Економіка АПК. – 2017. – №5 – С. 58-64;
34. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал як фактор кластерного розвитку регіону / М.І. Грицаєнко // Перспективи розвитку територій: теорія і практика: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених, Харків, 22–23 листопада 2019 р. / Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – С. 79-82.
35. Грицаєнко М.І. Сутність соціального капіталу та його особливості в аграрній сфері / М.І. Грицаєнко // Економіка АПК. – 2018. – №1. – С. 60-65;
36. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати на макро-, мезо- та мікрорівнях / М.І. Грицаєнко // Економіка та управління АПК. – 2018. – №1. – С. 124-133;
37. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати: сутність, класифікація та зв'язок з соціальним капіталом / М.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2017. – №4. – С. 249-255;
38. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Заощадження домогосподарств як інвестиційний драйвер економіки країни. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 14-15 травня 2020 р. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2020. – С. 236-238.
39. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Інвестиційний потенціал домашніх господарств. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 184-187.

40. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Інвестиційно-інноваційний розвиток закладів освіти. Сучасні технології менеджменту, інформаційне, фінансове та облікове забезпечення розвитку економіки в умовах євроінтеграції : Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Черкаси, 16-17 квітня 2020 року, Черкаси : Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2020. С. 29-31.
41. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Індикатори інвестиційно-інноваційної діяльності в торговельному підприємництві. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Львів,18-20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. С. 494-497
42. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Управління інвестиційно-інноваційним розвитком торговельного підприємництва. Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем : Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. м. Харків, 12 березня 2020 р. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. С. 211-213.
43. Дидичкін В.О., Грицаєнко Г.І. Аналіз господарської діяльності у визначенні перспектив розвитку підприємства. Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців: матеріали ІІ науково-практичної конференції. – ТДАТУ, Мелітополь. – 2020. – С. 65-71
44. Економічне управління підприємством [Текст] : навч. посібник / [Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Євдокимової ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2011. – 327 с.;
45. Жданов С.А. Механизмы экономического управления предприятием: Учеб. пособие для вузов. / С.А. Жданов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 319 с.;
46. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208;
47. Завадських Г.М., Андрєєва Л.О., Лисак О.І., Грицаєнко М.І. Курс лекцій з дисципліни «Економіка і організація підприємств малого бізнесу» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». - 187 с.
48. Златьєв А.С., Грицаєнко М.І. Підходи до обґрунтування підприємницької ідеї. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали ІІ науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 80-85

49. Карюк А.М., Грицаєнко М.І. Фінансовий аналіз у визначенні інвестиційної привабливості підприємства. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали ІІ науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 88-92
50. Ліпіна Р.Є., Грицаєнко Г.І. Технологія формування операційних бюджетів підприємства. Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ. Факультет економіки та бізнесу: всеукраїнська науково-технічна конференція, збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. – Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. - С. 172.
51. Недорезков А.І., Грицаєнко Г.І. Економічне управління закладом вищої освіти. Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців: матеріали ІІ науково-практичної конференції. – ТДАТУ, Мелітополь. – 2020. – С. 118-123
52. Смелянський Д.А., Грицаєнко Г.І. Управління робочим капіталом підприємства. Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ. Факультет економіки та бізнесу: всеукраїнська науково-технічна конференція, збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. – Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019 - С. 181
53. Стрюк О.Л., Грицаєнко М.І. Формування портфелів інвестиційних проектів. *Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ*. Факультет економіки та бізнесу: всеукраїнська науково-технічна конференція, збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. – Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. – С. 182.
54. Тебенко В.М., Грицаєнко Г.І., Лисак О.І. Курс лекцій з дисципліни: «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – 159 с.
55. Чалов С., Грицаєнко М.І. Основи підприємництва у створенні власної справи. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали ІІ науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 149-153
56. Gritsaenko H. Investments in the technical support of agrarian production / H. Gritsaenko, I. Gritsaenko // Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», (Полтава, 30 жовтня 2017 р.) – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. – С. 139-142.
57. Gritsaienko H. Investment of agricultural machinery in agricultural production of Ukraine / V. Didur, H. Gritsaienko, I. Gritsaienko // МАШИНЫ ДЛЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА 2017 : материалы V Международного

научного конгресса, г. Варна, Болгария, 21-24 июня 2017 р. – Варна, 2017. – С. 125-129.
58. Gutkevych S., Zavadskyh Investment strategy of agrarian sector / С. Гуткевич, Г. Завадських // Інтелект XXI, 2015 №1.- С.70-76.
59. Hrytsaienko H., Hrytsaienko I., Bondar A. and Zhuravel D. Mechanism of Investment of Technical Service in Agricultural Households. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 29-40.
60. Hrytsaienko M., Hrytsaienko H., Andrieieva L. and Boltianska L. The Role of Social Capital in Development of Agricultural Entrepreneurship. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 427-440.
61. Hrytsaienko M., Rogach Y. and Zorya M. Location of Social Capital in the Labor Protection of the Enterprise. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 41-52.
62. Tkachuk V.V., Hrytsaienko H.I. ANALYSIS OF THE COMPANY INVESTMENT ATTRACTIVENESS. Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ. Факультет економіки та бізнесу: всеукраїнська науково-технічна конференція, збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. – Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019 – С. 34-35
63. Zbarsky V.K., Trusova N.V., Sokil O.H., Pochernina N.V. and Hrytsaienko M.I. (2020). Social and Economic Determinants for the Development of Resource Potential of Small Forms of Agrarian Production in Ukraine. Industrial Engineering & Management Systems. Vol 19, No 1, March 2020, pp.133-142.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ http://nip.tsatu.edu.ua
2. Наукова бібліотека ТДАТУ http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/
3. Методичний кабінет кафедри ПТБ.
4. Internet.